

Fer de la justícia cultural una qüestió institucional

Publicat per [Interacció](#) [1] el 25/11/2021 - 18:20 | Última modificació: 19/08/2026 - 10:36

Portraits d'institutions culturelles montréalaises parteix d'una qüestió que travessa cada vegada més les polítiques culturals: què significa realment que una institució sigui accessible, inclusiva i equitativa? William-Jacomo Beauchemin, Noémie Maignien i Nadia Duguay eviten tractar aquests conceptes com a principis abstractes i observen com es concreten en les pràctiques de deu grans institucions culturals de Mont-real. El resultat és especialment útil perquè desplaça la mirada dels públics cap a les institucions: **les desigualtats culturals no depenen només de qui participa, sinó també de les formes d'organització, mediació, programació i representació que les institucions construeixen.**

El llibre neix del laboratori **Culture inclusive**, impulsat per Exeko el 2016, que posa en relació deu institucions culturals amb nou organitzacions artístiques, socials i comunitàries. La recerca combina intervenció sociocultural, recerca partenarial i recerca inclusiva, incorporant tant els professionals de les institucions com persones i col·lectius habitualment allunyats dels seus espais de decisió. Els deu capítols van ser inicialment informes adreçats a cadascuna de les institucions i elaborats a partir de la recerca desenvolupada entre 2016 i 2018.

Aquesta metodologia permet als autors fugir d'una definició prèvia i uniforme d'accessibilitat, inclusió i equitat. La recerca constata precisament que les institucions utilitzen aquests termes de maneres diferents i, de vegades, intercanviables. Un projecte de mediació pot ser considerat una política d'accessibilitat en una institució i una política d'inclusió en una altra. Una iniciativa destinada a diversificar els artistes programats pot aparèixer sota el concepte d'inclusió o sota el d'equitat. Aquesta polisèmia no és només terminològica: revela diferents maneres d'entendre quina responsabilitat té una institució cultural davant les desigualtats.

Els retrats recorren institucions molt diverses, entre les quals hi ha Bibliothèque et Archives nationales du Québec, el Musée des beaux-arts de Montréal, el Théâtre du Nouveau Monde, la Place des Arts, l'Opéra de Montréal i diversos organismes musicals i escènics. L'estructura del llibre mostra que els autors no busquen establir un model institucional únic. Analitzen trajectòries històriques, models organitzatius, mediació, educació, relació amb els públics, transformació dels repertoris, aliances comunitàries i estratègies de legitimació.

D'aquesta diversitat emergeix una distinció conceptual que constitueix l'aportació principal del llibre. **L'accessibilitat es vincula a l'autonomia**, és a dir, a crear les condicions perquè les persones puguin utilitzar els espais i serveis culturals amb independència de les seves circumstàncies. Això pot exigir actuar sobre els entorns, els serveis i fins i tot les formes de presentació de les obres. **La inclusió es relaciona amb la participació i la mediació**: no consisteix simplement a tenir les portes obertes, sinó a anar a buscar grups que no participen, establir-hi relacions i construir dispositius específics de vinculació.

La tercera dimensió, **l'equitat**, introdueix una qüestió més estructural: qui és reconegut i representat dins la institució. La conclusió del llibre sintetitza així tres orientacions de l'acció institucional: *rendre disponible*, associat a l'accessibilitat i l'adaptació; *rejoindre*, vinculat a la inclusió i la mediació; i *présenter*, relacionat amb l'equitat i la representació justa.

Obrir les portes no resol per si sol la desigualtat cultural: també cal revisar les condicions de participació i qui té possibilitat de ser representat dins la institució.

El llibre se situa així en el debat sobre la transformació de la legitimitat de les institucions culturals. Accessibilitat, inclusió i equitat hi apareixen com a **categories normatives vinculades a demandes contemporànies de justícia**, davant les quals les institucions han de posicionar-se per justificar el seu paper en la vida cultural col·lectiva.

Referència

Beauchemin, W.-J., Maignien, N., i Duguay, N. (2020). *Portraits d'institutions culturelles montréalaises : Quels modes d'action pour l'accessibilité, l'inclusion et l'équité ?* Presses de l'Université Laval.

[Text complet \(pdf\)](#) [2]

Categories: Llibre

Categories: Recursos i publicacions

Etiquetes: accés a la cultura

Etiquetes: inclusió cultural

Etiquetes: desigualtats culturals

Etiquetes: equipaments culturals

Etiquetes: diversitat cultural

- [3]

URL d'origen: <https://interaccio.diba.cat/news/2021/justicia-cultural>

Enllaços:

[1] <https://interaccio.diba.cat/members/interaccio>

[2] <https://interaccio.diba.cat/sites/interaccio.diba.cat/files/e210008.pdf>

[3] <https://interaccio.diba.cat/node/8799>